Stručni rad

TRANSKRIPCIJA KAO NOVA PROFESIONALNA KOMPETENCIJA UČENIKA STRUKOVNIH ŠKOLA

Aleksandra Hohnjec
Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar

Jadranka Dorešić
Srednja škola Ivan Švear Ivanić Grad

Sažetak

Digitalna transformacija poslovanja posljednjih je godina značajno promijenila zahtjeve tržišta rada te otvorila prostor za razvoj novih zanimanja i specifičnih profesionalnih kompetencija. Jedna od njih je transkripcija, odnosno pretvaranje govornog sadržaja iz audio ili video zapisa u pisani tekst. Iako se transkripcija često povezuje s administrativnim poslovima, njezina je primjena danas znatno šira te obuhvaća područja obrazovanja, pravosuđa, zdravstva, medija, znanosti i poslovnog sektora. Razvojem umjetne inteligencije postupak transkribiranja postao je brži i dostupniji, no ljudska stručnost i dalje ostaje ključna za osiguravanje točnosti, razumijevanja konteksta i jezične kvalitete konačnog teksta. U strukovnim školama, posebice u obrazovanju budućih ekonomista, upravnih referenata i poslovnih tajnika, transkripcija predstavlja vrijednu priliku za razvoj digitalnih, jezičnih i administrativnih kompetencija koje učenike pripremaju za suvremeno radno okruženje. Uključivanjem transkripcijskih zadataka u nastavu kompjutorske daktilografije učenici razvijaju brzinu i točnost tipkanja, sposobnost aktivnog slušanja, koncentraciju te odgovornost za kvalitetu pisanoga dokumenta. U radu se prikazuje važnost transkripcije kao suvremene profesionalne kompetencije te njezina primjena u nastavi strukovnih škola u kontekstu digitalizacije poslovnih procesa i razvoja novih tehnologija.

Ključne riječi: transkripcija, kompjutorska daktilografija, digitalne kompetencije, umjetna inteligencija, strukovno obrazovanje

1. Uvod

Suvremeno tržište rada neprestano se mijenja pod utjecajem digitalnih tehnologija koje mijenjaju način komunikacije, organizaciju poslovnih procesa i zahtjeve koje poslodavci postavljaju pred zaposlenike. Poslovi koji su se nekada temeljili isključivo na administrativnim vještinama danas uključuju korištenje različitih digitalnih alata, obradu podataka te učinkovito upravljanje informacijama. U takvom okruženju razvijaju se i nove profesionalne kompetencije koje učenicima omogućuju veću konkurentnost i lakše uključivanje na tržište rada. Jedna od kompetencija koja posljednjih godina dobiva sve veći značaj jest transkripcija. Riječ je o postupku pretvaranja govornog sadržaja iz audio ili video zapisa u pisani oblik uz očuvanje smisla, strukture i sadržaja izgovorenoga teksta. Iako se na prvi pogled može činiti da je riječ o jednostavnom prepisivanju, kvalitetna transkripcija zahtijeva visoku razinu koncentracije, razvijene jezične kompetencije, izvrsnu brzinu i točnost tipkanja te sposobnost razumijevanja različitih govornih situacija.
Razvoj umjetne inteligencije omogućio je automatsko prepoznavanje govora i izradu početnih prijepisa, no takvi rezultati često zahtijevaju dodatnu provjeru i uređivanje. Različiti naglasci, stručna terminologija, istodobni govor više osoba ili šumovi u pozadini mogu utjecati na kvalitetu automatski generiranog teksta. Upravo zbog toga uloga osobe koja poznaje pravila transkripcije i posjeduje razvijene daktilografske vještine ostaje iznimno važna. Strukovne škole imaju važnu ulogu u pripremi učenika za poslove budućnosti. Nastava kompjutorske daktilografije pruža kvalitetnu osnovu za razvoj kompetencija potrebnih u poslovnom okruženju, a transkripcija predstavlja logičan nastavak usvajanja znanja i vještina koje učenici tijekom školovanja razvijaju.

2. Razrada

Digitalizacija poslovnih procesa posljednjih je godina značajno povećala potrebu za brzom i kvalitetnom obradom različitih vrsta podataka. Sve veći broj poslovnih sastanaka, stručnih predavanja, online konferencija, intervjua, podcasta i videosadržaja rezultira velikom količinom audio i videomaterijala koji se, radi jednostavnijeg korištenja, pretvaraju u pisani oblik. Upravo zato transkripcija postaje jedna od sve traženijih kompetencija na suvremenom tržištu rada.

Transkripcija predstavlja postupak pretvaranja govornoga sadržaja iz audio ili video zapisa u pisani tekst. Cilj nije samo zapisati izgovorene riječi, već izraditi sadržajno vjerodostojan, jezično točan i pregledan dokument koji se može koristiti za daljnju analizu, arhiviranje ili službenu dokumentaciju. Kvalitetno izrađen transkript omogućuje jednostavnije pretraživanje informacija, bržu razmjenu podataka i trajno čuvanje važnih sadržaja.

Iako su danas dostupni brojni alati umjetne inteligencije koji automatski pretvaraju govor u tekst, njihovi rezultati nisu uvijek u potpunosti pouzdani. Problemi se najčešće javljaju kod stručne terminologije, različitih dijalekata, govora više osoba istodobno ili lošije kvalitete audiozapisa. Zbog toga je ljudska intervencija i dalje neizostavan dio procesa transkripcije. Osoba koja izrađuje ili uređuje transkript mora

razumjeti kontekst razgovora, poznavati pravopisna i gramatička pravila te biti sposobna prepoznati moguće pogreške automatskog prijepisa.

Primjena transkripcije danas je prisutna u brojnim područjima. U obrazovanju se koristi za izradu tekstualnih zapisa predavanja i nastavnih materijala. U pravosuđu omogućuje izradu službenih prijepisa rasprava i iskaza, dok se u zdravstvu primjenjuje pri izradi medicinske dokumentacije. Novinari i istraživači transkribiraju intervjue radi analize i pripreme tekstova, a poslovni sektor koristi transkripte sastanaka, radionica i konferencija kako bi se važne informacije lakše dokumentirale i dijelile među zaposlenicima.

Posebna vrijednost transkripcije očituje se i u povećanju pristupačnosti digitalnih sadržaja. Osobama s oštećenjem sluha omogućuje ravnopravan pristup informacijama, dok korisnicima koji zbog različitih okolnosti ne mogu slušati audiozapise omogućuje praćenje sadržaja u pisanom obliku. Istodobno, tekstualni sadržaji znatno su jednostavniji za pretraživanje od audio ili videodatoteka, što povećava učinkovitost rada i dostupnost informacija.

Upravo zbog navedenih razloga transkripcija se danas može promatrati kao suvremena profesionalna kompetencija koja objedinjuje digitalnu pismenost, jezičnu točnost, administrativne vještine i učinkovito korištenje informacijskih tehnologija. Za učenike strukovnih škola predstavlja dodatnu vrijednost koja može povećati njihovu mogućnost zapošljavanja i otvoriti mogućnosti rada u različitim gospodarskim djelatnostima.

2.1. Primjena transkripcije u nastavi kompjutorske daktilografije

Nastava kompjutorske daktilografije pruža učenicima idealne uvjete za usvajanje znanja i vještina potrebnih za kvalitetnu transkripciju. Tijekom školovanja učenici razvijaju pravilnu tehniku tipkanja, povećavaju brzinu unosa teksta i usvajaju standarde točnosti koji predstavljaju temelj svakoga kvalitetnog prijepisa. Međutim, suvremena transkripcija zahtijeva znatno više od same brzine tipkanja.

Prilikom izrade transkripta učenici razvijaju sposobnost aktivnog slušanja, koncentraciju, preciznost i odgovornost za konačni izgled dokumenta. Istodobno usvajaju pravila oblikovanja tekstova, pravilnu uporabu interpunkcije te razvijaju osjećaj za jezičnu normu hrvatskoga standardnog jezika. Sve navedene kompetencije imaju važnu ulogu u administrativnim i uredskim poslovima, ali i u brojnim drugim zanimanjima koja zahtijevaju obradu pisanih informacija.

Razvoj umjetne inteligencije dodatno je promijenio način rada u području transkripcije. Učenici danas mogu koristiti različite digitalne alate koji automatski izrađuju početni prijepis govora. Međutim, takav tekst potrebno je pažljivo pregledati, ispraviti pogreške i prilagoditi pravilima hrvatskoga jezika. Na taj način učenici razvijaju kritički odnos prema rezultatima umjetne inteligencije te uče kako tehnologiju koristiti kao pomoć, a ne kao zamjenu za vlastite kompetencije.

U nastavi se mogu koristiti različiti autentični materijali poput intervjua, poslovnih sastanaka, predavanja, podcasta ili javnih govora. Takvi sadržaji približavaju učenicima stvarne poslovne situacije te ih pripremaju za zahtjeve suvremenoga

radnog okruženja. Osim razvoja daktilografskih vještina, učenici pritom usvajaju organiziranost, odgovornost i profesionalnost koje su među najvažnijim očekivanjima poslodavaca.

Uvođenjem transkripcijskih zadataka u nastavu kompjutorske daktilografije nastavni proces dobiva novu dimenziju. Učenici stječu kompetencije koje povezuju informacijsko-komunikacijsku tehnologiju, jezičnu kulturu i administrativne poslove te razvijaju vještine koje mogu biti primjenjive tijekom daljnjeg obrazovanja i profesionalne karijere.

3. Zaključak

Suvremeni razvoj digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije mijenja način na koji nastaju, obrađuju se i pohranjuju informacije. U takvom okruženju transkripcija postaje mnogo više od jednostavnoga prijepisa govora u tekst. Ona predstavlja profesionalnu kompetenciju koja objedinjuje razvijene digitalne vještine, izvrsno poznavanje jezika, sposobnost koncentracije, kritičko promišljanje i odgovorno korištenje suvremenih tehnologija. Strukovne škole imaju važnu ulogu u pripremi učenika za nove zahtjeve tržišta rada. Nastava kompjutorske daktilografije pruža kvalitetne temelje za razvoj transkripcijskih kompetencija koje učenicima mogu povećati konkurentnost i otvoriti nove mogućnosti zapošljavanja. Istodobno, korištenje umjetne inteligencije u procesu transkripcije treba promatrati kao vrijedan alat koji može ubrzati rad, ali ne može u potpunosti zamijeniti stručnost, iskustvo i odgovornost čovjeka. Uključivanjem transkripcije u nastavne aktivnosti učenici razvijaju kompetencije koje će biti sve važnije u digitalnom društvu. Time strukovno obrazovanje potvrđuje svoju ulogu u praćenju tehnoloških promjena i pripremi učenika za zanimanja budućnosti.

4. Literatura

[1.] https://www.enciklopedija.hr/clanak/transkripcija (7. 7. 2026.)
[2.] https://www.rev.com/resources/what-does-transcribe-mean (8. 7. 2026.)